

ČESKÁ REPUBLIKA

R O Z S U D E K
J M É N E M R E P U B L I K Y

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Václava Novotného a soudkyň JUDr. Lenky Matyášové a JUDr. Ludmily Valentové v právní věci žalobce: **D. Z.**, zastoupeného advokátem Mgr. Alešem Hájovským, se sídlem Tachov, nám. Republiky 57, proti žalovanému **Ministerstvu vnitra,** se sídlem v Praze 7, Nad Štolou 3, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 22. 3. 2004, č. j. 59 Az 92/2003 – 18,

t a k t o :

I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**

II. Žalovanému **s e** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **n e p ř i z n á v á .**

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím žalovaného ze dne 11. 11. 2003, č. j. OAM-5671/VL-10-04-2003, byla zamítnuta jako zjevně nedůvodná žádost stěžovatele o udělení azylu dle ust. § 16 odst. 1 písm. g) zák. č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, v platném znění (dále jen „zákon o azylu“).

Výše označeným rozsudkem krajského soudu byla žaloba podaná proti rozhodnutí žalovaného zamítnuta; proti tomuto rozsudku podal stěžovatel včas kasační stížnost, ve které uplatňuje důvod podle § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, (dále jen s. ř. s.).

Stěžovatel má za to, že žalovaný v jeho případě posoudil velmi povrchně podmínky podle ust. § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu, před vydáním rozhodnutí nezjistil přesně a úplně skutkový stav, nezjistil dostatečně objektivně postavení stěžovatele v jeho vlasti,

a to zejména k hrozbě jeho pronásledování za jeho názory po návratu do vlasti. Stěžovatel uvádí, že o azyl požádal v České republice z důvodu špatných ekonomických podmínek na Ukrajině, dále z důvodu legalizace svého pobytu v ČR a pro své přání zde studovat. Tyto důvody dále v kasační stížnosti doplnil o svůj nesouhlas s byrokratickým a nedemokratickým zřízením v jeho vlasti, na které tam poukazoval, což vedlo k tomu, že ztratil zaměstnání a byl pronásledován policií. Dále tvrdí, že o azyl požádal zejména z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu, neboť na území Ukrajiny se necítil bezpečně, byl diskriminován jednáním státních orgánů, nemohl najít práci a nemohl studovat. Domnívá se rovněž, že splňuje podmínky pro udělení humanitárního azylu dle § 14 zákona o azylu.

S ohledem na výše uvedené požaduje, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Součástí podané kasační stížnosti je i návrh na přiznání odkladného účinku (§ 107 s. ř. s.).

Žalovaný ve svém vyjádření ke kasační stížnosti popírá její oprávněnost, neboť se domnívá, že jak rozhodnutí správního orgánu ve věci azylu, tak i rozsudek Krajského soudu v Ostravě byly vydány v souladu s právními předpisy, přičemž plně odkazuje na správní spis, zejména na vlastní podání a výpovědi stěžovatele učiněná ve správním řízení. Žádost stěžovatele byla zamítnuta jako zjevně nedůvodná, neboť tento v průběhu správního řízení vůbec netvrdil, že by byl v zemi svého původu pronásledován za uplatňování politických práv a svobod nebo že má odůvodněný strach z pronásledování ze zákonem stanovených důvodů. K tvrzení stěžovatele, který ve své situaci vidí naplnění důvodů pro udělení humanitárního azylu žalovaný uvádí, že důvody pro jeho udělení nebyl povinen zkoumat, neboť žádost zamítl jako zjevně neodůvodněnou dle § 16 odst.1 písm. g) zákona o azylu. Navrhl proto zamítnutí kasační stížnosti.

Nejvyšší správní soud posoudil v prvé řadě nezbytnost vydání rozhodnutí o návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti dle § 107 s. ř. s. a dospěl k závěru, že o něm není třeba rozhodovat tam, kde se jedná o věc, která byla vyřízena v souladu s ustanovením § 56 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. přednostně.

V souladu s ust. § 109 odst. 3 s. ř. s. je Nejvyšší správní soud vázán důvody kasační stížnosti; to neplatí, bylo-li řízení před soudem zmatečné (ust. § 103 odst. 1 písm. c) cit. zák.) nebo bylo zatíženo vadou, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé, anebo je-li napadené rozhodnutí nepřezkoumatelné (ust. § 103 odst. 1 písm. d) cit. zák.), jakož i v případech, kdy je rozhodnutí správního orgánu nicotné. Ke skutečnostem, které stěžovatel uplatnil poté, kdy bylo vydáno napadené rozhodnutí, Nejvyšší správní soud v souladu s ustanovením § 109 odst. 4 s. ř. s. nepřihlíží. Skutkovým základem pro rozhodnutí kasačního soudu se tedy mohly stát pouze skutečnosti a důkazy, které byly uplatněny před soudem, který vydal napadené rozhodnutí.

Ze správního spisu vyplynulo, že stěžovatel podal návrh na zahájení řízení dne 28. 10. 2003. V žádosti uvedl, že nebyl členem žádné politické strany, nebyl nikdy trestně stíhán. Na dotaz, z jakého důvodu žádá o azyl, uvedl, že na Ukrajině pracoval půl roku jako prodavač a měl problémy se svým zaměstnavatelem, pro které rozvázal pracovní poměr. Do České republiky odjel na návštěvu ke svému známému a pobývá zde od srpna 2003. Protože mu končilo vízum, rozhodl se na radu známých požádat o udělení azylu. Rovněž se dozvěděl, že bývalému zaměstnavateli byl vykraden obchod a má obavy, že by mohl být z tohoto činu podezírán. Do protokolu ze dne 8. 11. 2003 zopakoval důvody uvedené v žádosti o azyl a uvedl, do svého odjezdu neměl na Ukrajině kromě svých potíží

se zaměstnavatelem žádné problémy. V případě návratu na Ukrajinu se obává, že po něm bývalý zaměstnavatel bude vyžadovat vysvětlení ohledně vyloupení jeho obchodu, od azylu v ČR proto očekává dočasné útočiště, než dojde k uklidnění situace a vysvětlení vloupání.

Žalovaný rozhodnutím ze dne 11. 11. 2003, č. j. OAM-5671/VL-10-04-2003, zamítl žádost o udělení azylu jako zjevně neodůvodněnou dle § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu.

V žalobě proti rozhodnutí žalovaného pouze v obecné rovině napadl zákonnost rozhodnutí o zamítnutí žádosti o azyl a vytkl žalovanému porušení ustanovení správního řádu a § 12 zákona o azylu.

Krajský soud v Ostravě dospěl při přezkoumávání rozhodnutí žalovaného ke stejnému závěru jako žalovaný správní orgán, tedy že stěžovatel neuvedl v řízení o udělení azylu žádné skutečnosti svědčící o tom, že by mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v ustanovení § 12 zákona o azylu a žalovaný tedy nepochybil, když žádost žalobce zamítl jako zjevně neodůvodněnou dle § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu. Soud se zabýval rovněž námitkou stěžovatele, který pouze v obecné rovině vytkl žalovanému porušení příslušných procesních ustanovení zákona o správním řízení a konstatoval, že žalovaný řádně zjistil skutkový stav věci a opíraje se o důvody, jež uvedl stěžovatel ve své žádosti o azyl, zjištěné skutečnosti řádně vyhodnotil a přijal k nim správné právní závěry. Na základě výše uvedeného soud žalobu jako nedůvodnou zamítl.

Nejvyšší správní soud přezkoumal kasační stížností napadené rozhodnutí Krajského soudu v Ostravě v mezích důvodů uplatněných ve smyslu ust. § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Tvrzenou nezákonnost podle § 103 odst. 1 písm.a) s. ř. s. spatřuje stěžovatel v nesprávném posouzení právních otázek žalovaným a soudem v předcházejícím řízení, když zpochybňuje závěr soudu a správního orgánu o tom, že důvody jím uplatňované vedly k zamítnutí žádosti dle § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu a neodůvodnily aplikaci § 12 zákona o azylu.

Tvrzená nezákonnost, spočívající v nesprávném právním posouzení věci soudem v předcházejícím řízení spočívá buď v tom, že na správně zjištěný skutkový stav je aplikována nesprávná právní věta, popř. je sice aplikována správná právní věta, ale tato je nesprávně vyložena. Vztah mezi skutkovým zjištěním a právním posouzením lze charakterizovat tak, že jde o aplikaci právní normy na konkrétní případ nebo situaci.

Poskytnutí azylu je zcela specifickým důvodem pobytu cizinců na území České republiky a nelze je zaměňovat s jinými legálními formami pobytu cizinců na území ČR, tak jak jsou upraveny např. v zákoně č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR. Azyl je výjimečný institut konstruovaný za účelem poskytnutí ochrany tomu, kdo z důvodů v zákoně stanovených pociťuje oprávněnou obavu z pronásledování ve státě, jehož je občanem. Azyl jako právní institut není univerzálním nástrojem pro poskytnutí ochrany před bezprávím, postihujícím jednotlivce nebo celé skupiny obyvatel. Důvody pro poskytnutí azylu jsou zákonem vymezeny poměrně úzce a nepokrývají celou škálu porušení lidských práv a svobod, která jsou jak v mezinárodním, tak ve vnitrostátním kontextu uznávána. Institut azylu je aplikovatelný v omezeném rozsahu, a to pouze pro pronásledování ze zákonem uznaných důvodů, kdy je tímto institutem chráněna toliko nejvlastnější existence

lidské bytosti a práva a svobody s ní spojené, třebaže i další případy vážného porušování ostatních lidských práv jsou natolik závažné, že by na ně taktéž bylo možno nahlížet jako na pronásledování. Proto např. porušování hospodářských, sociálních a kulturních práv, jejichž požívání je do značné míry závislé na stupni ekonomické vyspělosti příslušné země, nečiní z dané osoby uprchlíka ve smyslu Úmluvy o právním postavení uprchlíků z roku 1951, kterou je Česká republika vázána, a není tedy ani důvodem pro udělení azylu podle ustanovení § 12 azylového zákona, byť by životní podmínky v dané zemi byly sebevíc tíživé, ledaže by ekonomická opatření mající nepříznivý dopad na životní úroveň příslušné osoby byla skrytě namířena proti určité národnostní, rasové nebo politické skupině; zde by pak podle okolností případu přicházelo v úvahu naplnění podmínek pro udělení azylu.

Dle § 12 zákona o azylu se azyl cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že cizinec je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště.

V daném případě stěžovatel žádost o udělení azylu odůvodnil pouze svými spory s bývalým zaměstnavatelem, svojí ničím nepodloženou obavou, že by mohl být označen za pachatele vloupání a dále snahou legalizovat svůj další pobyt v České republice, aniž by jakkoli zmiňoval své pronásledování za uplatňování politických práv, případně hrozbu pronásledování z důvodů rasy, náboženství, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání politických názorů ve státě, jehož je občanem.

Dle § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu se žádost o udělení azylu zamítne jako zjevně nedůvodná, jestliže žadatel neuvádí skutečnost svědčící o tom, že by mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12 tohoto zákona. Podle § 16 odst. 2 rozhodnutí o zamítnutí žádosti pro její zjevnou nedůvodnost lze vydat nejpozději do třiceti dnů ode dne zahájení řízení o azylu. Správní orgán má povinnost zjišťovat skutečnosti rozhodné pro udělení azylu podle ust. § 12 cit. zákona jen tehdy, jestliže žadatel o udělení azylu alespoň tvrdí, že existují důvody v tomto ustanovení uvedené. V opačném případě žádost jako zjevně nedůvodnou zamítne. Nedojde-li k zamítnutí žádosti jako zjevně nedůvodné ve lhůtě do třiceti dnů od zahájení správního řízení, vydá rozhodnutí podle ust. § 12 s dalšími akcesorickými výroky, tj. existencí překážky vycestování. Povinnost zjistit skutečný stav věci dle ustanovení § 32 správního řádu, má správní orgán pouze v rozsahu důvodů, které stěžovatel v průběhu správního řízení uvedl. Z žádného ustanovení zákona nelze dovodit, že by správnímu orgánu za této situace vznikla povinnost, aby sám domýšlel právně relevantní důvody pro udělení azylu žadatelem neuplatněné a posléze k těmto důvodům činil příslušná skutková zjištění.

Žalovaný proto oprávněně dospěl k závěru, že stěžovatel neuvedl žádné skutečnosti, ze kterých by bylo možno dovodit, že byl ve své vlasti pronásledován za uplatňování politických práv a svobod a neuvedl v případě návratu do vlasti žádnou konkrétní obavu, kterou by bylo možno považovat za odůvodněný strach z pronásledování z důvodů rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo zastávání určitých politických názorů. Skutečnosti uváděné stěžovatelem nelze považovat za pronásledování ve smyslu ust. § 12 zákona o azylu. Stěžovatel neopustil Ukrajinu z důvodů pronásledování za uplatnění politických práv a svobod nebo z důvodů rasy náboženství nebo politického přesvědčení, ale rozhodl se tak řešit své osobní problémy v zaměstnání. K důvodům pro udělení azylu (nesouhlas s byrokratickým a nedemokratickým zřízením, na které poukazoval, což vedlo ke ztrátě zaměstnání, jeho pronásledování policií a nemožností

studovat), jež stěžovatel uvedl až v kasační stížnosti, Nejvyšší správní soud s ohledem na ustanovení § 109 odst. 4 s. ř. s. nepřihlédl.

Dle § 14 zákona o azylu nebude-li v řízení o udělení azylu zjištěn důvod pro udělení azylu podle § 12, lze v případě hodném zvláštního zřetele udělit azyl z humanitárního důvodu. V případě stěžovatele má Nejvyšší správní soud zato, že ani v tomto smyslu nejsou splněny zákonné podmínky pro jeho udělení. Problémy stěžovatele s bývalým zaměstnavatelem nelze bez přistoupení dalších okolností hodných zvláštního zřetele vnímat jinak, nežli jako důvody ryze osobní, resp. mezilidské, nepostačující k udělení humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu.

Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že důvody uvedené v kasační stížnosti stěžovatele podřazené pod ust. § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., nebyly prokázány, a proto podanou kasační stížnost podle ust. § 110 odst. 1 s. ř. s. jako nedůvodnou zamítl.

Stěžovatel, který neměl v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 1 s. ř. s.) a žalovanému, který byl v řízení úspěšný, náklady řízení nevznikly, resp. je neúčtoval. Proto soud rozhodl, že žalovanému se náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznává.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 9. 2. 2005

JUDr. Václav Novotný
předseda senátu